

ЗМІСТ

Постанова XI Всеукраїнського з'їзду рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів

(15 травня 1929 р.)

Конституція (основний закон) Української соціалістичної радянської республіки.

ПОСТАНОВА

XI ВСЕУКРАЇНСЬКОГО З'ЇЗДУ РАД РОБІТНИЧИХ, СЕЛЯНСЬКИХ І ЧЕРВОНОАРМІЙСЬКИХ ДЕПУТАТІВ.

XI Всеукраїнський з'їзд рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів ухвалив затвердити нижченаведену Конституцію (основний закон) Української соціалістичної радянської республіки:

КОНСТИТУЦІЯ

(основний закон)

Української соціалістичної радянської республіки.

ПОДІЛ I. Засади.

Виходячи з проголошених Жовтневою революцією прав трудящого й визискуваного народу та основних засад декларації прав народів, а також основних принципів диктатури пролетаріату, викладених в Конституції Української соціалістичної радянської республіки з 10 березня 1919 року, ця Конституція визначає основні завдання та форми організації диктатури пролетаріату, що ставить перед собою за мету остаточно подолати буржуазію, знищити експлоатацію людини людиною та здійснити комунізм, коли не буде ні поділу на класи, ні державної влади.

1. Українська республіка є соціалістична держава робітників та селян.

Вся влада в межах Української соціалістичної радянської республіки належить радам робітничих, селянських та червоноармійських депутатів.

2. Українська соціалістична радянська республіка заявляє про свою цілковиту солідарність з усіма радянськими республіками і, на підставі постанов VII Всеукраїнського з'їзду рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів і договору про утворення Союзу радянських соціалістичних республік, творить з ними, на засадах цілковитої доброхитности та рівноправности, Союз радянських соціалістичних республік.

3. Українська соціалістична радянська республіка входить до складу Союзу радянських соціалістичних республік як суверенна договірна держава і зберігає за собою право вільного виходу з Союзу.

Суверенітет Української соціалістичної радянської республіки обмежений лише в межах, зазначених в Конституції Союзу радянських соціалістичних республік і лише в предметах, що їх віднесено до компетенції Союзу радянських соціалістичних республік; поза цими межами Українська соціалістична радянська республіка здійснює

свою державну владу самостійно.

4. Вся земля, надрі, ліси і води, а також фабрики, заводи, банки, залізничний, водний та повітряний транспорт і засоби зв'язку є соціалістичною державною власністю на підставах, визначених законодавством Союзу радянських соціалістичних республік і Української соціалістичної радянської республіки. Зовнішня торгівля визнається державною монополією.

5. Українська соціалістична радянська республіка забезпечує політичні права для трудящих мас, без різниці статі, віри, раси і національності і цілком позбавляє цих прав експлуататорські класи.

6. Громадяни Української соціалістичної радянської республіки є тим самим громадянами Союзу радянських соціалістичних республік.

Громадяни інших соціалістичних радянських республік мають на території Української соціалістичної радянської республіки всі права і виконують всі обов'язки, встановлені для громадян Української соціалістичної радянської республіки.

7. Українська соціалістична радянська республіка, виходячи з солідарності трудящих всіх націй, надає всіх політичних прав чужоземцям, що перебувають на території Української соціалістичної радянської республіки для трудових занять і належать до робітничої класи, а також до селянства, яке не вживає найманої праці, - на підставі постанов верховних органів Союзу радянських соціалістичних республік.

8. В Українській соціалістичній радянській республіці церкву відокремлюється від держави і школу від церкви і волю релігійних визнань і антирелігійної пропаганди признається за всіма громадянами.

9. Щоб забезпечити трудящим дійсну волю виявлення своїх думок, Українська соціалістична радянська республіка знищує залежність преси від капіталу і передає до рук робітничої класи та селянства всі технічні і матеріальні засоби до видання часописів, книжок та всіляких інших творів друку та забезпечує по всій країні їх вільне поширення.

10. Щоб забезпечити трудящим дійсну волю зібрань, Українська соціалістична радянська республіка, визнаючи право громадян вільно влаштовувати зібрання, мітинги, походи і т. інш., дає до розпорядження робітничої класи та селянства всі придатні для влаштування народніх зборів помешкання.

11. Щоб забезпечити трудящим дійсну свободу спілок, Українська соціалістична радянська республіка, зламавши економічну і політичну владу заможних клас і тим усунувши всі перешкоди, що до цього часу заважали в буржуазному суспільстві робітникам та селянам користуватися свободою організації і діяння, сприяє робітникам і селянам в справі їх об'єднання та організації.

12. Щоб забезпечити трудящим масам дійсний доступ до знання, Українська соціалістична радянська республіка ставить за своє завдання дати їм повну, всебічну та безплатну освіту.

13. В царині культурного будівництва Українська

соціалістична радянська республіка ставить своїм завданням забезпечувати всіма засобами розвиток пролетарськими шляхами української національної культури й культури національних меншостей та рішуче боротися з націоналістичними забобонами.

14. Українська соціалістична радянська республіка визнає працю за обов'язок для всіх громадян Республіки.

15. З метою охоронити всіма засобами здобутки великої пролетарської революції, Українська соціалістична радянська республіка визнає за обов'язок всіх громадян Республіки оборону соціалістичної батьківщини і встановлює загальну військову повинність.

Почесне право обороняти революцію зі зброєю в руках надається лише трудящим, а на нетрудові елементи покладається виконувати інші військові обов'язки.

16. Українська соціалістична радянська республіка надає право пристановища всім чужоземцям, що зазнали переслідувань за революційно-визвольну діяльність.

17. Керуючись інтересами трудящих, Українська соціалістична радянська республіка позбавляє окремих осіб та окремі групи прав, що вони ними користуються на шкоду інтересам соціалістичної революції.

18. Прагнучи утворити вільну й доброхитну єдність трудящих всіх національностей, що залюднюють Українську соціалістичну радянську республіку, і визнаючи цілковите право всіх націй на самовизначення аж до відокремлення, Українська соціалістична радянська республіка, беручи на увагу непохитно виявлену волю трудящих молдавського народу до оформлення свого державного буття в складі Української соціалістичної радянської республіки, об'єднується з ним на засадах утворення в складі Української соціалістичної радянської республіки Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки.

Автономна молдавська соціалістична радянська республіка управляється на підставі її Конституції, яку остаточно, після ухвали її Всемолдавським з'їздом рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів, затверджує Всеукраїнський з'їзд рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів.

19. Українська соціалістична радянська республіка, визнаючи, що права громадян не залежать від їх расової й національної належності, проголошує за цілком несполучне з основними законами Республіки будь-який утиск національних меншостей або обмеження їх рівноправності.

Для найбільшого забезпечення інтересів національних меншостей, що становлять в тій чи іншій місцевості компактно більшість людности, можуть утворюватися за постановами вищих органів Республіки окремі національні адміністративно-територіальні одиниці, з забезпеченням права національностям, що становлять національні меншості в цих місцевостях.

20. Мови всіх національностей, що живуть на території Української соціалістичної радянської республіки, рівноправні й кожному громадянині, незалежно від його національної приналежності, забезпечується цілковита можливість в його

зносинах з державними органами і у зносинах державних органів з ним, у всіх прилюдних виступах, а також у всьому громадянському житті - вживати рідної мови.

21. Затвердження й зміна цієї Конституції належить виключно Всеукраїнському з'їздові рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів.

ПОДІЛ II.

Організація радянської влади.

О р г а н и центральної влади.

А. Про Всеукраїнський з'їзд рад.

22. Верховним органом влади Української соціалістичної радянської республіки є Всеукраїнський з'їзд рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів.

Всеукраїнський з'їзд рад заслуховує і затверджує звіти про діяльність робітничо-селянського уряду і дає загальний напрямок роботі Уряду Української соціалістичної радянської республіки в царині політики й народнього господарства.

До виключного відання Всеукраїнського з'їзду рад належить:

а) затвердження, зміна та доповнення Конституції Української соціалістичної радянської республіки;

б) остаточне затвердження Конституції Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки та змін і доповнень тої Конституції;

в) зміна кордонів Української соціалістичної радянської республіки;

г) встановлення кордонів Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки;

г') вибори Всеукраїнського центрального виконавчого комітету;

д) вибори представників Української соціалістичної радянської республіки до Ради національностей Союзу радянських соціалістичних республік.

23. Чергові всеукраїнські з'їзди рад скликає Всеукраїнський центральний виконавчий комітет один раз на два роки.

Надзвичайні з'їзди рад скликає Всеукраїнський центральний виконавчий комітет так з власного почину, як і на вимогу рад і з'їздів рад місцевостей, що налічують не менш одної третини всієї людности Української соціалістичної радянської республіки, що має виборчі права.

24. Всеукраїнський з'їзд рад складається з делегатів, обраних Все молдавським з'їздом рад і округовими з'їздами рад, з розрахунку: від міських і селищних рад - один делегат на кожні 10.000 виборців, а від сільських - один делегат на кожні 50.000 людности.

Б. Про Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

25. Всеукраїнський центральний -виконавчий комітет в періоди між Всеукраїнськими з'їздами рад є верховний законодавчий, розпорядчий та виконавчий орган влади Української соціалістичної радянської республіки.

26. Всеукраїнський центральний виконавчий комітет є відповідальний перед Всеукраїнським з'їздом рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів.

27. Робота Всеукраїнського центрального виконавчого комітету відбувається сесіями черговими та надзвичайними.

28. Чергові сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету відбуваються не менш як три рази на рік.

Надзвичайні сесії скликає Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету з власної ініціативи, на подання Ради народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки або на вимогу не менш одної третини членів Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

29. Всеукраїнський центральний виконавчий комітет обирає голову, секретаря й членів Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, а також утворює Раду народніх комісарів у складі голови, заступників голови, народніх комісарів і інших членів Ради народніх комісарів.

30. До відання Всеукраїнського центрального виконавчого комітету належить:

а) загальне керівництво у всіх галузях державного, господарського й культурного будівництва;

б) затвердження бюджету Української соціалістичної радянської республіки;

в) встановлення плану всього народнього господарства й окремих його галузей на території Української соціалістичної радянської республіки, відповідно до передбачених у п. "з" арт. 1 Конституції Союзу радянських соціалістичних республік основ і загального плану всього народнього господарства Союзу радянських соціалістичних республік;

г) встановлення, відповідно до Конституції та законодавства Союзу радянських соціалістичних республік, державних і місцевих податків, зборів та неподаткових прибутків;

г') укладення в порядкуі, встановленому пунктом "д" арт. 1 Конституції Союзу радянських соціалістичних республік, зовнішніх та внутрішніх позик Української соціалістичної радянської республіки;

д) розгляд та участь в укладенні, в порядкуі, встановленому Конституцією та законодавством Союзу радянських соціалістичних республік, концесійних договорів, передбачених п. "з" арт. 1 Конституції Союзу радянських соціалістичних республік;

е) затвердження законодавчих актів Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, ухвалених в період між сесіями;

е) затвердження проектів кодексів, а також всіх законодавчих актів, що визначають загальні норми політичного, економічного та культурного життя Української соціалістичної радянської республіки або вносять корінні зміни в сучасну практику державних органів Республіки;

ж) розв'язування питань про регулювання кордонів Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки, подаючи свої постанови на подальше затвердження Всеукраїнського з'їзду рад;

з) розгляд питань про часткові зміни Конституції Української соціалістичної радянської республіки, подаючи їх на затвердження Всеукраїнського з'їзду рад;

и) розгляд питання про зміну Конституції Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки з подальшим поданням на остаточне затвердження Всеукраїнського з'їзду рад;

і) піднесення в порядку ініціативи перед верховними органами Союзу радянських соціалістичних республік питання про зміну Конституції Союзу радянських соціалістичних республік;

ї) участь у межах, встановлених законодавством Союзу радянських соціалістичних республік, в організації озброєних сил, а також у керівництві справою транспорту та зв'язку;

й) розв'язування інших питань, що їх подасть Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету або поставить сама Сесія, в межах її компетенції, на свій розгляд.

31. Всеукраїнський центральний виконавчий комітет має право припиняти, касувати та змінити постанови Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, Ради народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки, а також постанови Всеукраїнського й округових з'їздів рад, Всеукраїнського центрального виконавчого комітету та округових виконавчих комітетів.

В. Про Президію Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

32. Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету є в періоди між сесіями Всеукраїнського центрального виконавчого комітету вищий законодавчий, виконавчий та розпорядчий орган влади Української соціалістичної радянської республіки.

33. Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету має право припиняти й касувати постанови Ради народніх комісарів і окремих народніх комісаріатів Української соціалістичної радянської республіки, а також Всеукраїнського центрального виконавчого комітету й округових виконавчих комітетів.

34. Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету видає декрети, постанови й розпорядження, розглядає й затверджує проекти декретів і постанов, що їх вносить Рада народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки.

35. Всі законодавчі акти та постанови, що в них визначається

загальні норми політичного, економічного та культурного життя Української соціалістичної радянської республіки, а також, що вносять корінні зміни в сучасну практику державних органів Республіки, а рівно проекти кодексів законів, обов'язково належить подавати на розгляд та затвердження Сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

36. Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету здійснює право законодавчої ініціативи у вищих органах Союзу радянських соціалістичних республік, опротестовує у відповідних випадках, згідно з арт. 53 положення про Центральний виконавчий комітет Союзу радянських соціалістичних республік, перед Сесією Центрального виконавчого комітету Союзу радянських соціалістичних республік постанови Президії Центрального виконавчого комітету Союзу радянських соціалістичних республік, опротестовує, згідно з арт. 42 Конституції Союзу радянських соціалістичних республік, перед Президією Центрального виконавчого комітету Союзу радянських соціалістичних республік постанови Ради Народних комісарів Союзу радянських соціалістичних республік, а також, відповідно до арт. 59 Конституції Союзу радянських соціалістичних республік, припинює в належних випадках на території Української соціалістичної радянської республіки чинність постанов народних комісаріатів та центральних органів Союзу радянських соціалістичних республік, що чинять на правах народніх комісаріатів.

37. Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету розв'язує всі інші питання в порядкуі верховного управління.

Г. Про Раду народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки

38. Рада народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки, як розпорядчий та виконавчий орган Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, здійснює загальне управління Української соціалістичної радянської республіки.

39. Рада народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки, в межах недавніх їй Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом прав, видає законодавчі акти й постанови, обов'язкові до виконання на всій території Української соціалістичної радянської республіки.

40. Рада народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки є відповідальна перед Всеукраїнським з'їздом рад, Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом та його Президією.

41. До складу Ради народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки входять: Голова Ради народніх комісарів, його заступники, народні комісари, а також уповноважені загально-союзних наркоматів, що призначаються в порядкуі законодавства Союзу радянських соціалістичних республік і мають право дорадчого або ухвального голосу, відповідно до постанови Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

До складу Ради народніх комісарів можуть входити й інші особи, відповідно до постанови Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

Д. Про народні комісаріати Української соціалістичної радянської республіки.

42. Безпосереднє керівництво окремими галузями державного управління Української соціалістичної радянської республіки покладається на народні комісаріати:

- 1) Народній комісаріат внутрішніх справ,
- 2) Народній комісаріат юстиції,
- 3) Вищу раду народнього господарства,
- 4) Народній комісаріат земельних справ,
- 5) Народній комісаріат фінансів,
- 6) Народній комісаріат торгівлі,
- 7) Народній комісаріат праці,
- 8) Народній комісаріат освіти,
- 9) Народній комісаріат охорони здоров'я,
- 10) Народній комісаріат соціального забезпечення,
- 11) Народній комісаріат робітничо-селянської інспекції та
- 12) Центральне статистичне управління.

43. Керівництво боротьбою з політичною та економічною контрреволюцією покладається на Державне політичне управління Української соціалістичної радянської республіки, на чолі якого стоїть Голова, що є водночас уповноважений Об'єднаного державного політичного управління Союзу радянських соціалістичних республік.

44. Вища рада народнього господарства і народні комісаріати: торгівлі, фінансів, праці, робітничо-селянської інспекції та Центральне статистичне управління Української соціалістичної радянської республіки підлягають Всеукраїнському центральному виконавчому комітетові і Раді народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки та рівночасно у своїй діяльності здійснюють директиви відповідних об'єднаних народніх комісаріатів Союзу радянських соціалістичних республік.

Народній комісаріат торгівлі Української соціалістичної радянської республіки в царині зовнішньої торгівлі чинить як уповноважений одноіменного загальносоюзного наркомату.

45. На чолі окремих народніх комісаріатів стоять члени Ради народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки - народні комісари.

46. При народніх комісарах є колегії у складі: заступників народнього комісара і членів. Число членів колегій визначається постановою Ради народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки.

47. Народні комісари в своїй роботі є відповідальні перед Радою народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки і Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом.

48. Розпорядження народніх комісаріятів Української соціалістичної радянської республіки, в межах їхньої компетенції, є обов'язкові до виконання для всіх органів влади і всієї людности, і їх може припиняти та касувати лише Рада народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки і Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

Органи місцевої влади

А. Про з'їзди рад

49. Органами радянської влади на місцях є: а) ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів; б) з'їзди рад - районів й округів та обрані ними виконавчі комітети (виконкоми).

50. На з'їздах рад беруть участь представники всіх рад, що знаходяться на території даної адміністративної одиниці.

51. З'їзди рад складаються:

а) районів - з депутатів, що їх обирають міські, сільські та селищні ради, а так само військові частини Червоної армії та фльоти за нормами, встановленими Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом, і порядком, передбаченим законом про вибори;

б) округів - з представників, що їх обирається за нормами і порядком, передбаченим законодавством про виборчі права громадян і про порядок провадження виборів, від міської ради округового міста і районних з'їздів.

52. З'їзди рад бувають чергові і надзвичайні.

Чергові з'їзди рад скликаються один раз на рік.

Позачергові з'їзди рад скликаються:

а) за пропозицією вищих з'їздів рад або їх виконкомів;

б) відповідними на їх території виконавчими органами радянської влади (виконкомами), як на підставі власної ініціативи, так і на вимогу рад, які нараховують не менше одної третини людности даного району, що мав виборчі права.

Б. Про виконавчі комітети.

53. Виконавчі комітети обираються з'їздами рад і є в період між з'їздами рад, в межах своєї компетенції, вищі органи радянської влади на відповідній території.

Виконавчі комітети відповідають перед з'їздами, що їх обирають, і підлягають з'їздові рад та вищому виконавчому комітетові, Всеукраїнському центральному виконавчому комітетові й Раді народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки.

54. Для керівництва всією поточною роботою щодо управління відповідною територією і для переведення в життя постанов та розпоряджень центральної влади, виконавчі комітети обирають президії, число членів яких визначається відповідними вищими

виконавчими комітетами для кожної адміністративно-територіальної одиниці.

55. В період між засіданнями виконавчих комітетів президії виконавчих комітетів мають права останніх і відповідальні перед виконавчими комітетами.

56. Для виконання покладених на них завдань виконавчі комітети утворюють на підставах, що їх визначає Всеукраїнський центральний виконавчий комітет, відділи округових виконавчих комітетів і відділки районних виконавчих комітетів.

57. Відділи виконавчих комітетів, підлягаючи безпосередньо виконавчим комітетам і їхнім президіям, рівночасно повинні виконувати накази та завдання відповідного вищого виконавчого комітету і народніх комісаріятів Української соціалістичної радянської республіки.

В. Про ради депутатів

58. Ради депутатів утворюються:

а) міські - у містах; б) селищні - селища міського типу, фабрично-заводських, рудневих, залізничних місцевостях - за постановою районного виконавчого комітету, затвердженою округовим виконавчим комітетом; в) сільські - в селах.

Увага. У великих містах - за постановою міської ради, затвердженою округовим виконавчим комітетом, можна утворювати міські районні ради.

59. Поділ залюднених місць Української соціалістичної радянської республіки на міста, селища міського типу та села, а також визначення мінімальних норм людности для утворення міських, селищних і сільських рад - встановлює Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

60. Міські, селищні й сільські ради обираються реченцем на один рік в порядку закону про вибори й за нормами представництва до рад, що їх встановлює Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

61. Для провадження поточної роботи ради депутатів обирають виконавчі комітети або президії на підставах, встановлених Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом.

62. Члени рад повинні регулярно давати звіти своїм виборцям. Членів рад можна відкликати до скінчення реченця їх обрання, за постановою виборців.

Г. Про компетенцію місцевих органів влади.

63. Органи місцевої влади мають за своє завдання:

а) вживати заходів до культурного та господарського піднесення даної території;

б) складати й затверджувати місцеві бюджети;

в) переводити в життя постанови відповідних вищих органів влади;

г) розв'язувати справи, що мають місцеве значення для даної території;

г') об'єднувати радянську діяльність в межах своєї території та наглядати за діяльністю всіх державних та громадських організацій на цій території;

д) забезпечувати в межах даної території революційну законність і охороняти державний лад та громадську безпеку;

е) сприяти діяльності професійних і кооперативних організацій, організацій незаможного селянства та інших місцевих громадських організацій;

є) обмірковувати справи, що мають загально - державне значення, так з власного почину, як і на пропозиції вищих органів.

64. З'їзди рад і їх виконавчі комітети здійснюють контроль над діяльністю нижчих місцевих рад і їх виконавчих комітетів. Постанови місцевих з'їздів рад можуть скасовувати й змінювати лише вищі з'їзди рад, виконавчі комітети, Всеукраїнський центральний виконавчий комітет, а також у межах, встановлених законом, Рада народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки.

65. Округові виконавчі комітети, або їхні президії можуть лише у виїмкових випадках припиняти переведення в життя розпоряджень окремих народних комісаріятів Української соціалістичної радянської республіки, відповідних їм центральних установ Української соціалістичної радянської республіки і уповноважених народних комісаріятів Союзу радянських соціалістичних республік при Уряді Української соціалістичної радянської республіки, коли припинювані розпорядження явно не відповідають чинному законові або постановам й розпорядженням центральних органів і установ Союзу радянських соціалістичних республік та Української соціалістичної радянської республіки, негайно подаючи про це до відома відповідного народного комісаріату, центральної установи або управління уповноваженого наркомату Союзу радянських соціалістичних республік при Уряді Української соціалістичної радянської республіки і Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

ПОДІЛ III. Про виборчі права.

66. Право обирати й бути обраним до рад мають, незалежно від статі, віри, раси, національності, осідлості тощо, такі громадяни Української соціалістичної радянської республіки, що їм до дня виборів минуло 18 років:

а) всі особи, що добувають засоби до життя виробничою і суспільно-корисною працею, а також особи, що ведуть хатне господарство, яке забезпечує першим можливість продукційно працювати;

б) червоноармійці та червонофльотці Робітничо-селянської червоної армії та фльоти;

в) громадяни, що належать до категорій, зазначених в п.п. "а" і "б" цього артикулу, що будь в якій мірі втратили працездатність.

Увага. З осіб, що не належать до громадян радянських соціалістичних республік, мають активне й пасивне виборче право особи, зазначені в арт. 7 цієї Конституції.

67. Не обирають і не можуть бути обраними, хоч би вони й належали до однієї з вищенаведених категорій:

а) особи, що вживають найманої з метою одержання зиску;

б) особи, що живуть з нетрудового прибутку, а саме: відсотків з капіталу, прибутку з підприємств, надходжень з майна і т. інш.;

в) приватні крамарі, торговельні і комерційні посередники;

г) духівництво, служники релігійних культів всіх вірувань і сект, якщо це заняття є їхньою професією, та чепці;

г') службовці і агенти колишньої поліції, окремого корпусу жандарів і охоронних відділків, члени царювавшего в Росії дому, особи, що керували діяльністю поліції, жандармерії і карних органів;

д) особи, що їх визнано встановленим порядком за душевнохворих;

е) позбавлені прав судом на реченець, визначений судовим вироком.

68. Точне встановлення категорій громадян, позбавлених виборчих прав, провадить Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

69. Порядок провадження виборів, а також і участь в них професійних спілок та інших робітничих та селянських організацій визначає Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

ПОДІЛ IV. Про бюджет Української соціалістичної радянської республіки.

70. Всі державні прибутки й видатки Української соціалістичної радянської республіки об'єднуються в загальному державному бюджеті Української соціалістичної радянської республіки.

Увага. Державний бюджет Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки увіходить складовою частиною до бюджету Української соціалістичної радянської республіки.

71. Бюджет Української соціалістичної радянської республіки увіходить, як самостійна частина, до єдиного державного бюджету Союзу радянських соціалістичних республік, відповідно до Конституції Союзу радянських соціалістичних республік та законодавства Союзу радянських соціалістичних республік.

72. Розподіл видатків, а також прибутків, що їх збирають на території Української соціалістичної радянської республіки, на видатки та прибутки, що їх вноситься до загально-союзного бюджету і бюджету Української соціалістичної радянської республіки, встановлюється в порядку законодавства Союзу радянських соціалістичних республік.

73. Бюджет Української соціалістичної радянської республіки розглядає й затверджує Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

74. Державний бюджет Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки, після затвердження його Центральним виконавчим комітетом Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки і по розгляді та об'єднанні його Радою народніх комісарів Української соціалістичної радянської республіки с бюджетом Української соціалістичної радянської республіки, разом останнім, подається на затвердження Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

75. Жодного видатку з коштів державної скарбниці не може бути зроблено, якщо не встановлено на нього кредиту в кошторисі державних прибутків та видатків або не видано особливої постанови законодавчих органів Української соціалістичної радянської республіки.

76. Всі місцеві прибутки та всі місцеві видатки об'єднуються в місцевий бюджет в порядку законодавства Союзу радянських соціалістичних республік та законодавства Української соціалістичної радянської республіки.

77. Місцеві бюджети розглядають і затверджують відповідні з'їзди рад або в належних випадках виконавчі комітети під загальною контролею відповідних центральних органів Української соціалістичної радянської республіки.

78. Звіт про виконання державного бюджету Української соціалістичної радянської республіки затверджує Всеукраїнський центральний виконавчий комітет.

79. В порядку законодавства Союзу радянських соціалістичних республік та Української радянської соціалістичної республіки, для покриття видатків, віднесених зазначеним законодавством до місцевих коштів, місцевим бюджетам надається прибуткові джерела.

ПОДІЛ V. Про герб, прапор і столицю Української соціалістичної радянської республіки.

80. Герб Української соціалістичної радянської республіки складається з виображення на червоному полі в проміннях сонця золотих серпа та молота, оточених вінком з колосків і з написом:

"УСРР

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!"

81. Державний прапор Української соціалістичної радянської республіки складається з полотнища червоного (багряного) кольору, в лівому кутку-якого біля держальця зверху, вміщено золоті літери "УСРР" або напис "Українська соціалістична радянська республіка".

82. Столиця Української соціалістичної радянської республіки є місто Харків.

Харків, 15 травня 1929 р. Голова XI з'їзду рад Г. Петровський. Секретар XI Всеукраїнського з'їзду рад М. Василенко Оголошено в "Вістях ВУЦВК" 23 червня 1929 р., N 143.